

**Погоджено
протокол №2
педагогічної ради
від 26.10.2021**

**Затверджую
Наказ від 31.12.2021 №144
Директор ЗЗСО Л.І Чернова**

Правила поведінки в умовах надзвичайної ситуації

План.

1. Обов'язки дорослих по захисту дітей у надзвичайних ситуаціях.
2. Дії вчителів та учнів при радіаційному зараженні; хімічному забрудненні, пожежі в закладі освіти.
3. Обов'язки дорослих по захисту дітей.
4. Основні вимоги до евакуації дітей при надзвичайних ситуаціях.
5. Обов'язки вчителя та класного керівника.

1. Обов'язки дорослих по захисту дітей у надзвичайних ситуаціях.

Захист здоров'я і життя дітей в будь-яких надзвичайних ситуаціях одна з найгуманніших і найважливіших завдань. З отриманням сигналу оповіщення та інформації про надзвичайну ситуацію батьки (родичі дітей, вихователі, вчителі або дорослі, які перебувають поруч з дітьми без нагляду батьків) зобов'язані прийняти всі доступні заходи, рекомендовані населенню з метою забезпечення безпеки дітей. Такими заходами, в залежності від обставин, можуть бути: евакуація дітей разом з батьками (дорослими) з небезпечних місць, надання медичної допомоги, створення нормальних санітарно-гігієнічних умов, забезпечення повноцінним харчуванням, вживання заходів до розшуку батьків (родичів) дітей. Дітям дошкільного віку вкладається у кишеню або пришивається до одягу записка, де вказуються прізвище, ім'я та по батькові дитини, її домашня адреса, а також прізвища, імена і по батькові батьків

Під час надзвичайних ситуацій обов'язок стежити за тим, щоб діти не були розлучені зі своїми батьками або вихователями, покладається в першу чергу на їх сім'ю, навчальний заклад чи установа, де перебувають діти, на місцеві органи влади і уряд країни.

У разі стихійного лиха, аварії або катастрофи дітям повинні бути забезпечені: необхідна кваліфікована медична допомога, оптимальні санітарно-гігієнічні умови та повноцінне харчування.

Особливу небезпеку становлять вибухонебезпечні предмети та боєприпаси. Дітям необхідно забезпечити безпечні місця для ігор і строго заборонити брати в руки незнайомі предмети і грати з ними. Турбота про дітей повинна постійно перебувати в центрі уваги дорослих. Обов'язки дорослих по захисту дітей у НС

- роз'яснювати порядок укриття дітей у захисних спорудах, забезпечувати засобами індивідуального захисту;
- підготувати все необхідне для евакуації дітей або перебування їх тривалий час в захисних спорудах;
- постійно контролювати правильність застосування дітьми засобів захисту;
- пам'ятати, що із АІ-2, крім знеболюючих засобів і радіозахисного засобу № 2, дітям віком до 3 років на один прийом дають ¼ таблетки, а дітям віком від 8 до 15 років – половину дози дорослих;
- проводити посадку дітей на транспортні засоби у першу чергу;
- при відсутності захисних споруд, будувати найпростіші укриття і розміщувати там дітей та жінок з дітьми у першу чергу;
- при отриманні сигналу про ту чи іншу надзвичайну ситуацію діяти тільки згідно з рекомендаціями штабу цивільного захисту та надзвичайних ситуацій;
- перебуваючи разом з дітьми, підтримувати спокій та бути терплячими до них;
- при перебуванні в осередку радіоактивного або хімічного ураження дотримуватися встановлених правил поведінки і слідувати, щоб їх виконували діти;
- якщо отруйні речовини потрапили на відкриті ділянки тіла або одяг дітей – якнайшвидше обробити заражені місця дегазуючим розчином;
- після виходу із зараженої місцевості провести часткову або повну санітарну обробку;
- при несподіваній хворобі дитини надати їй першу допомогу, негайно сповістити лікувальний заклад та при необхідності вжити заходи до її ізоляції;
- в умовах надзвичайних ситуацій заборонити дітям відлучатись з дому, їсти сирі немиті, необроблені продукти харчування;
- стежити за виконанням дітьми правил особистої та радіаційної гігієни.

2. Дії вчителів та учнів при радіаційному зараженні; хімічному забрудненні, пожежі в закладі освіти.

При аварії на АЕС.

Отримавши повідомлення відділу НС про виникнення аварії на АЕС необхідно:

- укрити учнів у захисних спорудах (ЗС), які є. За відсутності ЗС або неможливості зайняти ЗС, залишитися у приміщенні та провести додатково його герметизацію;
- організувати прийняття йодистого препарату;
- ввести режим радіаційного захисту;
- виставити пост радіаційно-хімічного спостереження та організувати чергування його особового складу;
- згідно із вказівками управління надзвичайних ситуацій області організувати евакуацію учнів, працівників і членів їх сімей.

При аварії на підприємстві з викидом хімічно-небезпечних речовин.

Отримавши повідомлення відділу з надзвичайних ситуацій про аварію на хімічно-небезпечному об'єкті з викидом аміаку (хлору та ін.) та безпеку хімічного зараження, необхідно:

- негайно вивести всіх із зони зараження в безпечне місце;
- у разі неможливості негайно вийти із зони зараження залишатися в приміщенні та провести додатково його герметизацію;
- організувати евакуацію учнів у безпечне місце після проходження хмари забрудненого повітря;
- вихід із зони хімічного зараження здійснювати в бік, перпендикулярний напрямку вітру, уникаючи переходів через тунелі, яри (в яких концентрація хімічно-небезпечних речовин вища);
- при підозрі на отруєння хімічно-небезпечними речовинами виключити фізичне навантаження, дати багато пити та викликати лікаря.

При забрудненні ртуттю, її парами необхідно:

- негайно повідомити відділ надзвичайних ситуацій району (міста) та санепідемстанцію;
- вивести учнів із забрудненої території і виключити доступ до неї;
- організувати демеркуризацію і санітарний контроль за її проведенням спеціалістами санепідемстанції (утримання парів ртуті в повітрі приміщення після демеркуризації не більш як $0,0003 \text{ мг/м}^3$);
- повторний контроль за утриманням парів ртуті зробити двічі з інтервалом 7 днів;
- до проведення занять у приміщенні приступати лише після дозволу місцевої адміністрації.

При виникненні пожежі необхідно:

- негайно зателефонувати за номером 101, викликати пожежну службу та евакуювати учнів і працівників у безпечне місце згідно зі схемою евакуації;
- організувати винесення майна у безпечне місце та надійну охорону, відключити електро-, газопостачання;
- проконтролювати, щоб усі учні і працівники були евакуйовані із зони пожежі у безпечне місце;
- організувати гасіння пожежі наявними і первинними засобами пожежогасіння до прибуття пожежної служби;
- організувати зустріч пожежних підрозділів;
- при рятуванні потерпілих із приміщення, що горить, та гасінні пожежі дотримуватися правил:
 - 1) перш ніж увійти в приміщення, охоплене полум'ям, накритися з головою мокрим покривалом;
 - 2) відчиняти двері в задимлене приміщення, обережно, щоб запобігти спалаху полум'я від швидкого припливу свіжого повітря; відчиняючи двері, знаходитись з боку ходу дверного полотна;
 - 3) у сильно задимленому приміщенні рухатися, зігнувшись або поповзом;
 - 4) для захисту від чадного газу дихати через зволожену тканину.

Слід пам'ятати, що:

- маленькі діти від страху ховаються під ліжками, в шафах, забиваються в куток;
- якщо на вас загорівся одяг, лягайте на землю і перекочуючись збийте полум'я;
- побачивши людину в одязі, що горить, накиньте на нього пальто, плащ або покривалом і щільно притисніть; на місце опіку накласти пов'язку та відправити в лікарню;
- якщо горить електропроводка, то спершу відключити рубильник, а потім гасити;
- виходити із зони пожежі в навітряну сторону.

3. Основні вимоги до евакуації дітей при надзвичайних ситуаціях.

Проведення евакуаційних заходів у школах має свої характерні особливості. Пов'язано це з тим, що в школі одночасно може перебувати значна кількість людей, тому евакуація з приміщення школи потребує більше часу, ніж евакуація зі звичайного помешкання. В даному випадку надзвичайно важливо, щоб якомога швидше оголосити тривогу.

Потрібно негайно гучним голосом чи за допомогою гучномовця оголосити тривогу. Про виникнення НС інформується, в першу чергу, персонал, який може допомагати при проведенні евакуації людей із приміщення школи. Всі евакуйовані мають збиратися у визначеному місці для проведення переклички. Після оголошення тривоги потрібно викликати рятувальників.

По прибутті рятувального підрозділу його слід поінформувати про кількість евакуйованих із приміщення школи та про місце подій. Рятувальникам потрібно надати план евакуації.

Евакуація. При звуках сирен і переривчастих гудків підприємств (це сигнали “Увага всім!”) негайно увімкніть приймач радіотрансляційної мережі або телевізор. Уважно слухайте інформацію про надзвичайну ситуацію та порядок дій;

В разі необхідності необхідно вжити заходів для зменшення проникнення отруйних речовин в будинок: щільно закрийте вікна та двері, щілини заклейте;

В разі необхідності евакуації допоможіть дітям одягнутися та зібрати необхідні речі;

Дізнайтесь у місцевих органів влади про місце збору мешканців для евакуації та уточніть час її початку.

Упакуйте в герметичні пакети та складіть у валізу документи, цінності та гроші, предмети першої необхідності, ліки, мінімум білизни та одягу, запас консервованих продуктів на 2-3 доби;

Підготуйте запас питної води: наберіть воду в герметичний посуд чи ємності, підготуйте найпростіші засоби санітарного оброблення (мильний розчин для миття рук);

Перед виходом з будинку вимкніть джерела електро-, водо- та газопостачання, візьміть підготовлені речі, одягніть засоби захисту.

Після сигналу „Тривога” учні повинні звільнити приміщення класу за командою вчителя, відповідального за кабінет. Виходити із класу бажано поодиночі. Учні мають залишити школу в супроводі класного керівника. При цьому слід зачиняти вхідні двері, якими ніхто більше не користуватиметься.

Після сигналу тривоги директор школи повинен прибути до заздалегідь визначеного місця збору учнів навчального закладу, куди надходитиме інформація від усіх підрозділів про перебіг евакуації.

Про всяк випадок потрібно також планувати додаткові заходи для евакуації дітей-інвалідів та дітей із неврівноваженим характером.

Якщо під час тривоги класного журналу у вчителя не виявилося, тоді журнал необхідно якомога швидше доправити до місця збору, щоб провести повноцінну перекличку. Усі розмови та пустощі під час здійснення евакуації дітям потрібно заборонити задля того, щоб зайвий шум не заважав дітям чути усі команди та вказівки керівника групи.

На сходах під час руху діти з одного класу повинні триматися разом та організовано спускатися донизу по одній стороні сходів, друга сторона має бути вільною для руху учнів з інших класів, окрім випадку, коли сходи надто вузькі. Забороняється також випереджати групи учнів або окремих людей на сходах, що прямують до виходу.

Усі кухарі та прибиральниці, адміністративний та інший персонал за командою "Тривога" повинні негайно відбути до місця збору.

Без дозволу пожежної охорони забороняється будь-кому залишати місце зібрання чи повертатися до будівлі, що загорілася, окрім випадків, коли потрібно організовувати пошук людей у приміщенні.

Збір. Місце збору повинно обиратися заздалегідь. Кожен клас, що прибув до місця збору по тривозі, повинен зайняти визначене місце у строю і не може його змінювати без розпорядження директора. Місце збору слід визначати під накриттям чи в іншій будівлі.

Перекличка. Після прибуття класів до місця збору потрібно одразу здійснити перекличку. Бажано це робити за класним журналом, а кожна відповідальна за евакуацію особа повинна особисто повідомляти директора про кількість евакуйованих.

Якщо когось немає, потрібно негайно розпочати пошуки відсутніх в усіх можливих місцях, де вони б могли перебувати.

Начальника пожежної охорони, що прибув на місце події, повинен зустріти директор і проінформувати його про перебіг евакуації.

Інструктаж. У перший день навчальної чверті або півріччя всі нові учні та члени персоналу мають бути ознайомлені з усіма можливими маршрутами евакуації.

Навчальна евакуація. Її слід проводити не менше одного разу за чверть. Записи про навчальну евакуацію вносяться до журналу. Не можна допускати одноманітності у викладах на інструктажах.

4. Обов'язки вчителя та класного керівника.

Учителя, навчально-виховний і обслуговуючий персонал шкіл повинні твердо знати свої обов'язки на випадок аварії або пожежі поблизу навчального закладу, стихійного лиха, місце укриття дітей, маршрут прямування до нього. Для цього у всіх освітніх установах повинні проводитися заняття, тренування, дні захисту дітей. Функціональні обов'язки вчителя, класного керівника, вихователя:

1. Відповідає за безпеку проведення навчально-виховного процесу, проводить інструктажі з учнями з охорони праці під час навчальних занять з обов'язковою реєстрацією в журналі обліку навчальних занять.
2. Несе особисту відповідальність за збереження життя і здоров'я учнів під час навчально-виховного процесу. Повідомляє керівника школи про нещасний випадок, що трапився. Організовує надання першої допомоги потерпілому.
3. Інструктує учнів і вихованців під час проведення позакласних і позашкільних заходів з реєстрацією у спеціальному журналі.
4. Проводить профілактичну роботу щодо запобігання травматизму серед учнів.

Загальні правила поведінки вчителя:

1. Дії вчителя при аваріях, катастрофах й стихійних лихах повинні ґрунтуватися на інструкціях пам'яток, розроблених службами цивільного захисту і надзвичайних ситуацій у відповідності з місцевими умовами;
2. У кожному класі, кабінеті, навчальній майстерні на видному місці повинен знаходитися план евакуації з конкретного приміщення. Якщо за планом евакуації передбачено використання запасного виходу, то він повинен бути вільний, не захищений різними предметами. Якщо двері запасного виходу за умовами охорони будівлі закриваються на замок, то в плані евакуації необхідно вказати, де знаходиться ключ від запасного виходу;
3. У кожному кабінеті, класі, навчальній майстерні повинні обов'язково знаходитися засоби пожежогасіння у вигляді універсального або порошкового вогнегасника;
4. У всіх приміщеннях навчального закладу обов'язково повинні матися медичні аптечки з набором основних засобів першої медичної допомоги: йоду, бинтів, перев'язувальних гумових джгутів, водного розчину аміаку;
5. У всіх загальноосвітніх закладах повинна матися місцева або власна радіоточка, радіомережа, за якою у разі надзвичайних ситуацій будуть передаватися повідомлення, оповіщення, попередження або вказівки вчителям про необхідні дії;
6. Вчителю ні в якому разі не можна втрачати самовладання, панікувати самому і не допускати паніки серед учнів. Залишати приміщення при виниклої надзвичайної ситуації можна тільки в організованому порядку. Вчителю потрібно пам'ятати, що паніка зазвичай створює штовханину, тисняву, причому евакуація значно ускладнюється, збільшується загроза життю учнів;
7. Щоб полегшити вчителю його дії під час надзвичайної ситуації, необхідно періодично проводити навчання певної спрямованості з евакуацією з будівлі;
8. Щоб аварії не були несподіванкою, вчителю необхідно знати, які підприємства знаходяться поблизу освітньої установи і які можуть бути аварії (вибухи, викиди отруйних газів, пожежі з виділенням токсичних речовин і т.д.). Потрібно завжди пам'ятати про те, що багато підприємств знаходяться в даний час в передаварійному стані внаслідок сильної зношеності основного обладнання та очисних систем. У зв'язку з цим можуть бути залпові викиди в атмосферу або в систему стоків шкідливих і небезпечних для життя речовин;
9. Вчителю необхідно також знати його подальші дії після евакуації з будинку і місцезнаходження безпечних укриттів.

При загрозі НС під час перерви вчитель повинен діяти наступним чином:

- почувши сигнал «Увага всім!», учитель спрямовує учнів у клас, в якому повинен бути урок за розкладом;
- по класному журналу він перевіряє наявність учнів;
- уточнює інформацію у чергового адміністратора: порядок, напрямок руху і місце збору;
- у разі необхідності евакуації виводить учнів зі школи;
- закриває двері після виведення дітей з метою зменшення швидкості розповсюдження пожежі по будівлі;
- негайно доповідає начальнику цивільного захисту школи або начальнику штабу цивільного захисту.

Учні, почувши під час перебування в закладі освіти, сигнал «Увага всім!» повинні:

- швидко і організовано зайти в клас згідно з розкладом уроків;
- уважно слухати і виконувати всі розпорядження вчителя;
- організовано слідувати в разі потреби до пункту збору (евакуації);
- допомогти вчителю швидко провести перекличку.

Аналогічні дії передбачаються і при надходженні сигналу під час занять.

